

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Štefanka a členiek senátu JUDr. Ivany Izakovičovaj a JUDr. Anny Petruľákovej v právnej veci navrhovateľa: v *1/ rade*: **D., s.r.o.**, K., IČO: X., zastúpený advokátom JUDr. M. P., K.K., v *2/ rade*: **H. K.**, H.H., zastúpená advokátkou JUDr. S. R., N. proti odporcovi: **M.**, T.K., IČO: X., zastúpené advokátom JUDr. T. S., AK M.K., **o určenie platnosti právnych úkonov**, na odvolanie odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 16 Cbi 64/2004-277 zo dňa 11. novembra 2009, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 11. novembra 2009, č. k. 16 Cbi 64/2004-277 v napadnutej časti **p o t v r d z u j e**.

Navrhovateľovi nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa určil, že „Dohoda o urovnaní“ zo dňa 03.09.2002, uzatvorená medzi navrhovateľom v 1/ rade - pôvodným SKP úpadcu - D., a.s., Bratislava Mgr. P. G. a odporcom, je neplatná. Konanie vo vzťahu k navrhovateľke v 2/ rade zastavil. Uložil povinnosť navrhovateľke v 2/ rade zaplatiť odporcovi trovy konania, trovy právneho zastúpenia JUDr. T. S., advokáta, vo výške 341,52 Eur v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku na účet právneho zástupcu odporcu. Vo zvyšku žalobný návrh zamietol a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že sa navrhovatelia v 1/ a 2/ rade domáhali určenia neplatnosti „Dohody o urovnaní“ zo dňa 03.09.2002, uzatvorenej medzi právnym predchodcom navrhovateľa v 1/ rade a odporcom. Ďalej sa navrhovateľ v 1/ a 2/ rade domáhali určenia, že úverová zmluva LD 9933400093 zo dňa 30.11.1999 a Zmluva o zriadení záložného práva na nehnuteľný majetok, číslo 196/27-99-ZN zo dňa 30.11.1999, ako aj uznanie dlhu vo forme notárskej zápisnice zo dňa 08.12.1999 sú platné, s tým, že úpadca - D., a.s. Bratislava, t. č. v konkurze, pred vyhlásením konkurzu dňa 30.11.1999 uzatvorili úverovú zmluvu LD 9933400093 za účelom poskytnutia krátkodobého preklenovacieho úveru vo výške 54 275,850 Sk na prefinancovanie reálneho schodku odporcu, M.. Odporca sa zaviazal poskytnutý úver uhradiť do 29.11.2000. Dňa 28.09.2001 Krajský súd v Bratislave uznesením, sp. zn. 3K 297/00 na majetok D., a.s., Bratislava vyhlásil konkurz. Na žiadosť odporcu, správca konkurznej podstaty D., a.s. uzatvoril s odporcom podľa ust. § 585 nasl. Obč. zák. „Dohodu o urovnaní“ dňa 03.09.2002. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 16 Cbi 64/2004-80 zo dňa 05.06.2006 súd žalobný návrh v celom rozsahu zamietol a rozhodol o trovách konania. Na odvolanie navrhovateľa odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil tomuto na ďalšie konanie. Odvolací súd skonštatoval, že navrhovatelia v 1/ a 2/ rade naliehavý právny záujem preukázali a v novom konaní poukázal na potrebu sa zaoberať otázkou platnosti alebo neplatnosti Dohody o urovnaní podľa § 39 Obč. zák. v zmysle právneho záveru, že navrhovatelia na tomto určení (platnosti alebo neplatnosti Dohody) naliehavý právny záujem preukázali.

Ďalej v odôvodnení rozsudku súd prvého stupňa uviedol, že zmluvou o postúpení pohľadávok pri speňažovaní majetku zo dňa 20.02.2009 SKP úpadcu (navrhovateľ) postúpil dňa 20.02.2009 v rámci predaja majetku z konkurznej podstaty - súbor pohľadávok

- uplatnené žalobou zo dňa 27.09.2004 na spoločnosť E., s.r.o., Bratislava a následne Zmluvou o postúpení súboru pohľadávok zo dňa 9.3.2009 prešli pohľadávky zo spoločnosti E., s.r.o., Bratislava na spoločnosť D., s.r.o., K.. Uznesením, sp. zn. 16 Cbi 64/2004 zo dňa 25.03.2009 a uznesením zo dňa 25.05.2009 súd pripustil zámenu účastníkov na strane navrhovateľa v 1/ rade, s poukazom na ust. § 92 ods. 2, 3 O.s.p. Následne súd pokračoval v konaní so spoločnosťou D., s.r.o., K. na strane navrhovateľa v 1/ rade.

Z predložených listinných dôkazov mal súd prvého stupňa za preukázané, že úverovou zmluvou č. LD 9933400093 dňa 30.11.1999 uzatvoril odporca s D., a.s., Bratislava zmluvu o poskytnutí úveru, krátkodobý preklenovací úver v celkovej výške 54 275 850 Sk pri úrokovej sadzbe 24,5% p. a., s lehotou vrátenia finančných prostriedkov do 29.11.2000. Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12.11.2001, sp. zn. 3K 297/00 bol vyhlásený na majetok D., a.s., Bratislava konkurz a za SKP bol menovaný Mgr. P. G., ktorý bol následne uznesením 3K 297/00-539 zo dňa 31.01.2003 zbavený funkcie SKP, do funkcie SKP bol menovaný JUDr. R. H., AK N.. Po vyhlásení konkurzu pôvodne ustanovený SKP Mgr. G. uzatvoril dňa 30.09.2002 ako veriteľ pohľadávky voči odporcovi, vzniknutej z úverovej zmluvy č. LD 9933400093 zo dňa 30.11.1999 a zo Zmluvy o kúpe cenných papierov zo dňa 03.03.2000 a 14.03.2000 „Dohodu o urovaní“. V článku 4 sa odporca zaviazal zaplatiť navrhovateľovi sumu 63 083 165 Sk. Záväzok dlžníka - odporcu v čase uzatvorenia Dohody predstavoval spolu pohľadávku 80 245 104,33 Sk.

Podaním zo dňa 20.10.2009 navrhovateľ v 2/ rade, ako konkurzný veriteľ, v zmysle § 96 ods. 1 O.s.p. vzal žalobný návrh späť a žiadal, aby súd konanie vo vzťahu k jeho osobe zastavil. Súd prvého stupňa v zmysle ust. § 96 ods. 1, 2 O.s.p. konanie vo vzťahu k navrhovateľovi v 2/ rade zastavil.

V odôvodnení konštatuje, že ustanovenie § 8 ods. 5 ZKV, vzhľadom na výmenu správcu, okrem iného ustanovuje, že účinky doteraz vykonaných úkonov zostávajú zachované. Preto sa súd prvého stupňa stotožnil s argumentáciou navrhovateľa v 1/ rade ohľadom existencie naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti Dohody o urovaní a najmä s poukazom na odôvodnenie a právny záver Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Obo 205/2006 o preukázaní naliehavého právneho záujmu na strane navrhovateľov v 1/ a 2/ rade. Pre úplnosť súd prvého stupňa považoval za potrebné uviesť, že správca konkurznej

podstaty má osobitné postavenie účastníka konania, pre ktorého zo ZKV vyplýva, okrem iných, najmä povinnosť konať s odbornou starostlivosťou, teda tak, aby bola zabezpečená čo najvyššia konkurzná podstata za účelom čo najvyššieho uspokojenia veriteľov. Je nesporné, že Dohoda o urovaní sa v konečnom dôsledku týka výšky konkurznej podstaty, čo podčiarkuje existenciu naliehavého právneho záujmu.

Súd prvého stupňa sa pri posúdení opodstatnenosti návrhu zaoberal platnosťou právneho úkonu - Dohody o urovaní v zmysle ust. § 39 Obč. zák. a § 585 Obč. zák., keď podstatu urovania videl v odstránení právnej neistoty medzi účastníkmi záväzkového právneho stavu, ktorá vyplýva zo spornosti a pochybností ich práv (a tým aj povinností) a nahradenie doterajšieho sporného záväzku novým. V tomto prípade mal súd za preukázané, že medzi navrhovateľom (peňažným ústavom D., a.s. v čase pred vyhlásením konkurzu) a odporcom spornosť záväzkového vzťahu neexistovala. Uzatvorenie Dohody o urovaní záväzku už v čase po vyhlásení konkurzu na majetok veriteľa malo nahradiť speňaženie majetku z konkurznej podstaty. Vzhľadom na neexistenciu základných predpokladov na možnosť uzatvorenia Dohody o urovaní v zmysle § 585 ods. 1 Obč. zák. nemôžu v danom prípade nastať ani právne účinky vyplývajúce z § 585 ods. 3 Obč. zák. s tým, že doterajší záväzok bude nahradený novým záväzkom, ktorý vyplýva z Dohody o urovaní. Súčasne dospel k záveru, že uzatvorená Dohoda odporuje zákonu a svojim účelom zákon obchádza. Účastníkom Dohody o urovaní je subjekt v konkurze, za ktorý konala osoba určená zákonom, pričom pohľadávka úpadcu voči odporcovi podľa § 6 ods. 2 ZKV v celom rozsahu patrí a je súčasťou konkurznej podstaty. S majetkom patriacim do konkurznej podstaty možno nakladať iba spôsobom určeným v ust. § 27 ZKV; akékoľvek iné nakladanie s majetkom podstaty je v rozpore so zákonom. Nakoľko súd prvého stupňa mal preukázané, že s pohľadávkou úpadcu (navrhovateľa) SKP ako účastník dohody nakladal iným spôsobom, než určeným ZKV, súd dospel k záveru, že predmetná dohoda zo dňa 3.9.2002 je absolútne neplatným právnym úkonom. Pôvodný SKP pri uzatvorení Dohody o urovaní nepostupoval v zmysle ust. § 27 ZKV (speňažovanie majetku), a to bez predchádzajúceho súhlasu súdu a za podmienok určených schôdzou konkurzných veriteľov uzatvoril Dohodu, na základe ktorej odporca finančnú čiastku uhradil. Úvaha o získaní finančných prostriedkov na základe plnenia z Dohody o urovaní - nahradenie speňaženia majetku úpadcu (D., a.s.) postupom podľa § 27 ZKV, či už získanie nižšej sumy alebo vyššej sumy, ako dosiahol predchádzajúci SKP uzatvorením predmetnej Dohody, je v tomto štádiu irelevantná. Ohľadne rozhodovania a preukazovania opodstatnenosti podanej

žaloby v časti o určenie platnosti právnych úkonov - úverovej zmluvy č. LD 9933400093 zo dňa 30.11.1999, uzavretej medzi navrhovateľom a odporcom a zmluvy č. 196/27-ZN o zriadení záložného práva na nehnuteľný majetok, súd prvého stupňa zamietol, keď mal za to, že vyslovením neplatnosti uzatvorenej „Dohody o urovnaní“ odporcovi právo na vymáhanie vzniknutej škody, resp. možného bezdôvodného obohatenia pri preukázaní oprávnenosti nároku nezaniká, ich platnosť spochybňovaná nebola, ide o platné právne úkony.

O náhrade trov konania rozhodol v zmysle ust. § 142 ods. 2 O.s.p. vo vzťahu k navrhovateľovi v 1/ rade tak, že nepriznal náhradu trov konania, vzhľadom na pomer úspešnosti navrhovateľa v 1/ rade v konaní.

Odporcovi priznal náhradu trov konania vo vzťahu k navrhovateľke v 2/ rade vo výške 341,52 Eur.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie odporca, v časti týkajúcej sa určenia neplatnosti Dohody o urovnaní, navrhol v napadnutej časti rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť a v napadnutej časti návrh zamietnuť a priznať odporcovi náhradu trov konania .

V podanom odvolaní uviedol, že ak podľa odvolacieho súdu SKP pred speňažením konkurznej podstaty (v časti predaja pohľadávok) mal naliehavý právny záujem na určovaní neplatnosti dohody o urovnaní, no iba do speňaženia konkurznej podstaty, to isté nemôže platiť a neplatí pre nového veriteľa, ktorému bola táto pohľadávka postúpená. Nový veriteľ, po SKP už druhý, terajší navrhovateľ, iný dôvod naliehavého právneho záujmu ani netvrdil, tobôž nepreukázal, tak ako je to upravené v jednej zo základných zákonných podmienok žalôb podľa § 80 písm. c/ O.s.p.

Odvolateľ spochybnil, že podľa § 92 ods. 3 O.s.p. postúpením pohľadávky SKP na nového veriteľa prešla naň aj aktívna legitímácia domáhať sa v tomto konaní určovacích výrokov súdu. V súvislosti s uvedeným namietol nesprávnosť výroku, ktorým súd určil neplatnosť dohody o urovnaní medzi navrhovateľom v 1/ rade a odporcom, keď navrhovateľ v 1/ rade D., s.r.o. žiadnu dohodu o urovnaní s odporcom neuzavrel.

Ďalej v odvolaní poukazuje na to, že aspoň subjektívne u jednej zo zmluvných strán sa javila pohľadávka sporná alebo pochybná. Nešlo len o pohľadávku z úveru, ale aj z iného titulu. Ktoré okolnosti boli sporné, napr. výška, spôsob splácania a tým navyšovania o úroky,

na tie odporca v konaní poukazoval a na tie navrhol vykonať dokazovanie výsluchom svedkov Ing. M. V., pracovníčky odporcu, na spornosť pohľadávok pred uzavretím dohody o urovnaní a na okolnosti uzatvárania Dohody o urovnaní s viacerými jednaniami, tiež JUDr. P. G., pôvodného SKP. Bez výsluchu osôb, ktorí boli pri jednaniach a pri uzatváraní napadnutej dohody, nemožno posúdiť spornosť či nespornosť pohľadávok a ich výšku voči odporcovi.

Odvolateľ taktiež nesúhlasí s právnym názorom, že dohoda je neplatná pre rozpor s § 6 ods. 2, § 8 ods. 2, § 27 ods. 1, 2, 3 ZKV, pretože dohoda o urovnaní, ktorú uzavrel správca konkurznej podstaty s odporcom, v ktorej bola pohľadávka konkurznej podstaty nahradená novou pohľadávkou a záväzkom, nie je speňažovaním konkurznej podstaty. Speňažovaním podstaty bolo odplatné postúpenie pohľadávok (predaj) SKP na predchodcu navrhovateľa v 1/ rade. Ide skôr o zisťovanie podstaty podľa § 17 a nasl. ZKV. Z dôvodov, že bez pochybností nešlo o speňažovanie podstaty podľa § 27 ZKV, nemožno argumentovať, že dohoda o urovnaní by bola v rozpore s cit. ustanovením alebo ho obchádzala, a preto by podľa § 39 Obč. zák. mala byť neplatnou. Nejde ani o vylúčenie časti pohľadávky z podstaty bez súhlasu súdu, pretože pri vylúčení pohľadávka existuje, len je vyradená z konkurznej podstaty z rôznych zákonných dôvodov, išlo len o jeden zo zákonných spôsobov uznania a nahradenia jedného záväzku mesta K. druhým záväzkom z Dohody o urovnaní pri zisťovaní podstaty. Nešlo o speňažovanie podstaty, aj keď dlh z dohody o urovnaní bol neskôr zaplatený.

Ďalej v odvolaní poukázal na to, že ide o vzájomne podmienený (synalagmatický) záväzok podľa § 457 Obč. zák., ktorý musí byť vyslovený vo výroku rozsudku.

Navrhovateľ v 1/ rade navrhol rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť ako vecne správny. Vo vyjadrení k odvolaniu odporcu uviedol, že pohľadávka z úverovej zmluvy existuje, je vykonateľná, jej obsah sa postúpením nezmenil a veriteľom z tejto pohľadávky je súčasný navrhovateľ D., s.r.o. Ak Dohoda o urovnaní zo dňa 03.09.2002 bráni vymáhaniu tejto pohľadávky, tak naliehavý právny záujem na určení jej neplatnosti môže mať a má súčasný veriteľ tejto pohľadávky.

Ďalej uviedol, že spochybňovanie jeho aktívnej vecnej legitímácie súvisí s otázkou naliehavého právneho záujmu. Keďže sa jedná o určovací žalobu, ktorá smeruje k určeniu

absolútnej neplatnosti právneho úkonu, aktívne vecne legitimovaným subjektom je ktokoľvek, kto preukáže svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

Navrhovateľ považuje námietku odporcu, že účastníkmi konania nie sú všetky vecne legitimované subjekty, za nedôvodnú, keď navrhovateľ zmenou účastníka konania vstúpil do konania na miesto správcu konkurznej podstaty. Postúpením pohľadávky vstúpil súčasný navrhovateľ do pôvodného právneho postavenia správcu konkurznej podstaty, a to bez toho, aby musel žalovať postupcu pohľadávky, od ktorej sa jeho právne postavenie odvodzuje.

Poukazuje tiež na to, že odporca v konaní nepreukázal relevantné objektívne skutočnosti, ktoré by smerovali ku spochybneniu pohľadávky čo do dôvodu a výšky, pričom táto spornosť podľa názoru navrhovateľa nemôže byť založená výlučne na subjektívnom hľadisku účastníkov dohody, bez existencie akýchkoľvek objektívnych podkladov. Poukazuje na to, že argumenty odporcu, týkajúce sa „synalagmatického záväzku“, resp. „vrátenia vzájomných plnení“ z prevažnej väčšiny vychádzajú z judikatúry súdov, vzťahujúcej sa na kúpne zmluvy, ktorá je pre toto konanie absolútne nepoužiteľná. Dohoda o urovaní zo dňa 03.09.2002, ktorej obsahom bolo výlučne vzdanie sa práva, resp. časti pohľadávky správcom konkurznej podstaty, predsa nemôže byť posudzovaná ako kúpna zmluva, na základe ktorej vznikla na jednej strane povinnosť previesť vlastníctvo a na strane druhej povinnosť zaplatiť kúpnu cenu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací /§ 10 ods. 2 O.s.p./ prejednal vec podľa ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a po prejednaní odvolania bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 1, 2 O.s.p. dospel k záveru, že odvolanie odporcu v napadnutej časti nie je dôvodné.

Podľa § ust. 39 Obč. zák. právny úkon je neplatný, ak svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom, pričom sa jedná o neplatnosť absolútnu.

Podľa ust. § 585 ods. 1 Dohodou o urovaní môžu účastníci upraviť práva medzi nimi sporné alebo pochybné. Dohoda, ktorou mali byť medzi účastníkmi upravené všetky práva, sa netýka práv, na ktoré účastník nemohol pomýšľať.

Podľa ust. § 27 ods. 1 podstatu možno speňažiť predajom na dražbe (§ 27a) alebo predajom mimo dražby.

Odvolací súd sa v danej veci plne stotožňuje so zisteným skutkovým stavom veci, ako aj právnym názorom uvedeným v písomnom rozsudku súdu prvého stupňa a navyiac sa zaoberal námietkami odvolateľa, uvedenými v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti rozsudku.

Dospel k záveru, že námietka odporcu, týkajúca sa nepreukázania naliehavého právneho záujmu terajšieho navrhovateľa (postupníka zo zmluvy o postúpení pohľadávky) nie je dôvodná. Odvolací súd v predchádzajúcom rozhodnutí vo veci v súvislosti s naliehavým právnym záujmom na určení práva skonštatoval, že cieľom správcu konkurznej podstaty je zamedzenie zníženia konkurznej podstaty tak, aby bola zabezpečená čo najvyššia konkurzná podstata úpadcu, za účelom najvyššieho uspokojenia konkurzných veriteľov. Ďalej uviedol, že dohoda o urovnaní v konečnom dôsledku „pojednáva“ o výške konkurznej podstaty úpadcu. Navrhovateľ je v súčasnosti konkurzným veriteľom úpadcu, z čoho postavenia, s prihliadnutím na uvedené predchádzajúce dôvody, vyplýva zrejmy naliehavý právny dôvod, nakoľko je priamo zainteresovaný na výsledku zabezpečovania výšky konkurznej podstaty, z ktorej by mali byť uspokojené jeho nároky, svedčiaci navrhovateľovi, a to aj s prihliadnutím na ust. § 524 ods. 2 Obč. zák.

Predmetom Dohody o urovnaní zo dňa 03.09.2002, uzavretej v zmysle ust. § 585 a nasl. Obč. zák. medzi pôvodným správcom konkurznej podstaty a odporcom je urovanie práv a povinností vyplývajúcich, okrem iných, z úverového vzťahu založeného úverovou zmluvou zo dňa 30.11.1999, č. LD 9933400093. Podľa obsahu „dohody o urovnaní“ Dohoda obsahuje výšku evidovaného dlhu (článok II.1), dôvody uzavretia tejto Dohody (článok II.2), podľa ktorého je zrýchlenie prípadného uspokojenia pohľadávky v exekučnom konaní alebo priamym predajom nehnuteľností, predmet zmluvy - poskytnutý úver a zmluvy o kúpe cenných papierov (článok III.), výška, spôsob úhrady a splatnosť (článok IV.) a záverečné ustanovenia o platnosti, množstve vyhotovení a vylúčení tiesne a nápadne nevýhodných podmienok (článok V.). Z uvedeného je zrejmé, že už samotná „Dohoda o urovnaní“ neobsahuje základnú podmienku platnosti uzavretia takejto dohody, vyjadrenú v citovanom ust. § 585 ods. 1 Obč. zák., a to aspoň označenie sporných alebo pochybných práv upravených zmluvou o úvere. V konaní na súde prvého stupňa a v odvolacom konaní odporca síce naznačil „subjektívnu“ spornosť právneho vzťahu (v odvolacom konaní), ktorej preukázanie by nebolo postačujúce a v tomto smere vypočutie (zamestnankyne odporcu

a samotného účastníka neplatnej dohody - pôvodného správcu) sa javilo ako nadbytočné, preto ani odvolací súd nepovažoval za potrebné sa touto námietkou odporcu bližšie zaoberať.

Odporca úplne nevhodne poukazuje na právnu úpravu kúpnej zmluvy a dôsledky neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorej právny režim je podrobne upravený ust. § 588 a nasl. Obč. zák. a ktorú nie je možné zamieňať, ani jej ustanovenia úpravy aplikovať na právny režim urovnania, samostatne upravený ust. § 585 a nasl. Obč. zák.

Odvolací súd z uvedených dôvodov rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa určenia neplatnosti dohody o urovaní v zmysle ust. § 219 1 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

Podľa ust. § 142 ods. 1 prvá veta O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Navrhovateľ bol vo veci samej v odvolacom konaní úspešný proti odporcovi, preto v zmysle citovaného ust. § 142 ods. 1 O.s.p. má právo na náhradu trov konania podľa výsledku. Odvolací súd nepriznal náhradu trov odvolacieho konania navrhovateľovi z dôvodu, že navrhovateľ si v odvolacom konaní náhradu trov neuplatnil.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 2. júna 2010

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Michaela Szöcsová